

Dědí se (ekologicky příznivý) životní způsob?

Předběžné závěry z výzkumu „dětí Pestrých“

Mgr. Vojtěch Pelikán, Lucie Galčanová, Ph.D., Lukáš Kala, Ph.D.

Olomouc, 22. října 2015

Pestří a zelení (1992) - Vlažní a váhaví (2002)

„Mnozí z nich více než před deseti lety rezignovali na pohodlné profesní zajištění a na kariéru. Vzdali se výhod města, bezproblémového zásobování, blízkosti škol a snadno dostupné lékařské péče ... Snad nejvýraznějším rysem životního způsobu pestrých je mezilidská vstřícnost, občanská a vůbec lidská odpovědnost ... Pro pestré je charakteristický sebeomezující postoj ekologického luxusu, člověk nemůže mít a prožívat všechno“

(Librová 2003: 253)

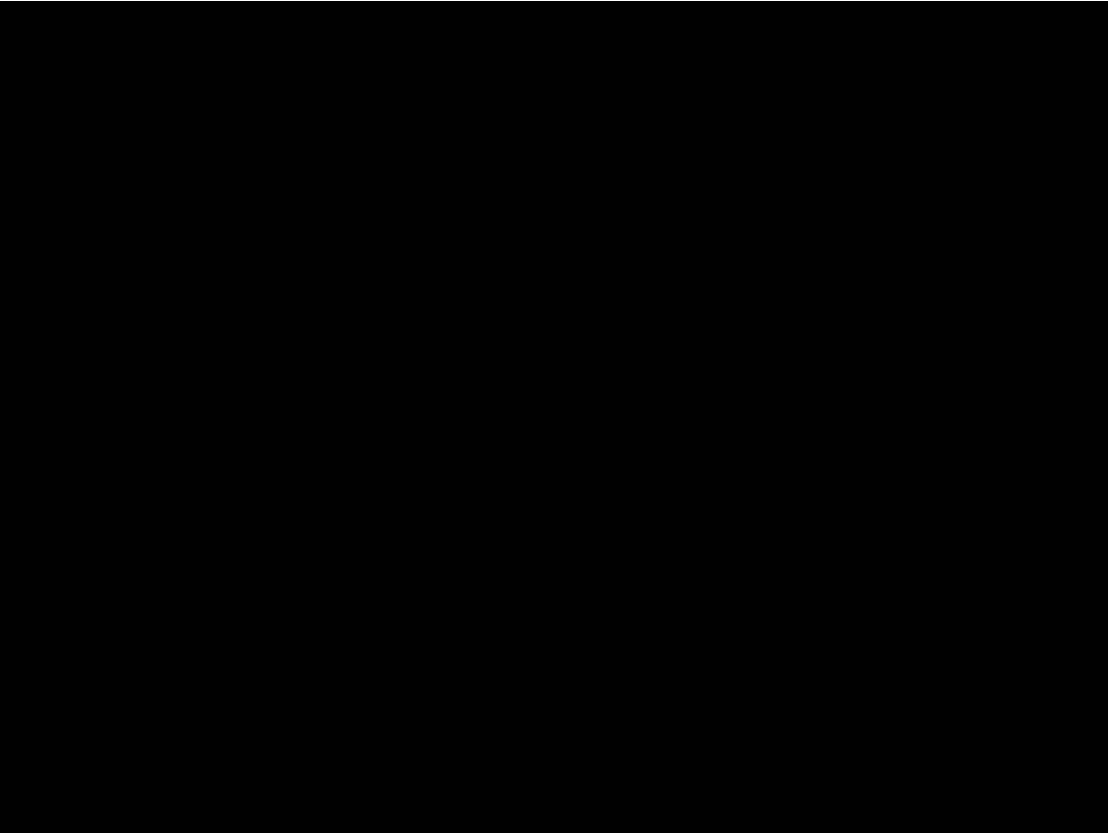
Jedním z klíčových motivů původních rozhovorů bylo:

Co na život rodičů říkají děti?

Jak bude jejich životní způsob vypadat, až vyrostou?

Budou se rodiči inspirovat, nebo se k nim postaví kriticky?

Výzkum „dětí Pestrých“ (2015)

Hlavní dilema:
Jak se v současném
životním způsobu
„dětí“ mísí vliv rodiny
a doby?

Charakteristika výzkumného souboru

- Zatím proběhlo 20 rozhovorů z celkového souboru 31 plnoletých dětí z 12 rodin
- Celkem se rozhovorů účastnilo 26 lidí - v 6 případech šlo o pár
- Ve vzorku byli 4 muži a 16 žen, průměrný věk byl 30 let, přičemž 11 lidí bylo ve věku 20–29 let, 6 ve věku 30–39 let a 3 bylo nad 40 let
- 5 z nich (žen) narozených v 70. letech mělo již vlastní děti, nikdo z narozených v 80. letech a později děti nemá – počet se pohybuje od 1 do 4 a jejich věk od 21 let do několika měsíců
- 7 lidí studuje VŠ, vysokoškolské vzdělání má 10 lidí, zbytek má vzdělání středoškolské
- Většina žije, pracuje či studuje ve velkých městech
- Většina je zaměstnána, profese se velmi různí (prodavačka v květinářství, pracovníci ve zdravotnictví či základním i univerzitním školství, obchodní zástupce v rodinné firmě, výtvarník, ekonomka či IT analytik)

Rodina vs. Zeitgeist

V čem se spíše podobají rodičům?

- Nekonzumní orientace, nezadlužování se
- Spíše intuitivní nechuť než vědomá askeze
- Motivace – epikureismus, hledání „pěkného života“
- Nemají „zelenou identitu“, rezistence k „eko-nálepkám“
- Spíše sekundární zájem o environmentální problémy
- Lokalismus
- Náboženství
- Politické preference

Kde spíše vítězí „duch doby“?

- Vyšší úroveň spotřeby
- Nerevoltují, jsou moderátní
- Nevztahují se k tradici
- Odkládání rodičovství
- Akceptace důležitosti vzdělání a kariéry
- Vazba na město spíše než na venkov
- Menší zájem o politiku/občanské aktivity
- Nejsou samozásobiteli, spíše zahrádkáři
- Volnočasovost aktivit (zahradka, zvířata)

„Transmitery“ mezigeneračního přenosu

- Spokojenost s dětstvím
- Atmosféra v rodině, vztah mezi rodiči
- Liberální model výchovy
- Náboženské prostředí
- Umění, estetika
- Sourozenecké pořadí
- Významní druzí (hlavně partner)
- Pocit *dobrovolné* skromnosti

Kromě partnera se takřka neobjevují vlivy/vzory mimo nukleární rodinu: škola, zájmové organizace, prarodiče...

Co z rozhovorů (zatím) plyne?

Kontinuita s rodiči, nerevoltování.

Role rodinného prostředí je klíčová.

Většinou reprodukují rodinné hodnoty, méně již způsob života.
(Respektive se reprodukce životního způsobu „odkládá“ ...)

Nikdo z nich se neradikalizuje, naopak oproti rodičům spíše dále
„vražní“.

Teoretický náhled

Vhodnější se zdá být bourdieovská perspektiva spíše než inglehartovská → Z hlediska materiálního zázemí v rodičovské domácnosti jednají spíše na základě konstruktivistickém, než objektivistickém. Není důležitá samotná „chudoba“, ale její osobní interpretace.

Ekologický habitus – vysvětlení úspěšné reprodukce ekologicky šetrného chování u lidí s nízkým ekonomickým, ale vysokým symbolickým (kulturním) kapitálem.

*„Ecological habitus to refer to the ecologically relevant aspects of habitus“
(Kasper 2009: 320)*

*“Eco-habitus represents more than an affinity for the environment. It involves a reconfiguration of high-status tastes that is part of a re-articulation of the field of high-class consumption, fostered by a more general social valorization of environmental consciousness.”
(Carfanga et al. 2014: 160)*

*An ecological habitus would generate more environmentally sound lifestyle practices, that is, lifestyles grounded in what makes sense in that socioecological location. In this way, an ecological habitus generates the “living environmentally.” To the extent that such practice is recognized as socially appropriate in that location, it can be “without trying.”
(Haluza-DeLay 2008: 207)*

To víš, že jsme byli sociálové, ale nějak mi to nikdy nevadilo. Já jsem ty věci buď dědila po sestřích a nebo vždycky známí z Prahy přinesli několik pytlů hadrů ... Je pravda, že hodnotu k materiálním věcem a k penězům nemám ... Jediné, co mám ráda je mít dobrý počítač, ale z funkčního hlediska, než že bych potřebovala mít nejnovější model telefonu a tak. ... A teď je teda móda stylizovat se do divného oblečení a odlišování se všech od všech, mít co nejstarší foťáky a kola ... Ale já to mám prostě od narození, tím, že jsme fakt divná rodina, tak jsem měla vždycky potřebu se odlišovat, vždycky jsem četla ty divné knížky a vždycky jsem na sobě měla divné oblečení. Jsem hipster už od narození.

Děkujeme za pozornost!